

คู่มือโครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

โครงการพัฒนาทักษะและแนวคิดผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร

(เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer))

กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องและเกษตรกรรุ่นใหม่ (Smart Farmer & Young Smart Farmer)

1. ความสอดคล้อง

- 1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- 1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 16 เศรษฐกิจฐานราก
 - แผนแม่บทย่อย การยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ

2. หลักการและเหตุผล

ภาคการเกษตรของประเทศไทย เป็นรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจและสังคมไทยทั้งในด้านการผลิตอาหาร การจ้างงาน การสร้างรายได้ให้กับประเทศ ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร แต่ปัจจุบันการพัฒนาภาคการเกษตรของไทยต้องเผชิญปัญหาและความท้าทายที่สำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และการขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตร การขยายตัวของความเป็นเมือง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emission) และกระแสการเติบโตแบบสีเขียว (Green Growth) (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565) นอกจากนี้ การพัฒนาภาคเกษตรเติบโตอย่างต่อเนื่อง และมีเสถียรภาพในระยะยาว จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับผลิตภาพการผลิต เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการทำการเกษตรอย่างแม่นยำ (Precision Farming) เกิดความคุ้มค่าและลดความเสี่ยงด้วยเครื่องมือใหม่ ทั้งข้อมูล (Data) เทคโนโลยี (Technology) และกระบวนการเรียนรู้ (Learning System) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ไม่เพียงแต่เป็นการปรับกระบวนการผลิต แต่เป็นการปรับความคิดและวิธีการทำงานทั้งระบบ จากการมุ่งเน้นปริมาณไปสู่การมุ่งเน้นคุณค่า และความยั่งยืน (พีรพันธ์ คอทอง, 2568)

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก ดำเนินการพัฒนาการเกษตรให้เหมาะสมกับศักยภาพของเกษตรกร โดยเน้นระบบการจัดการตนเองของเกษตรกร และการมีกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงฐานทรัพยากร การวิจัย ความรู้ ทั้งทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อพัฒนาการผลิตและยกระดับเป็นผู้ประกอบการ ตลอดห่วงโซ่คุณค่า และเพิ่มช่องทางการตลาดและเชื่อมโยงการค้าด้วยเครือข่ายพันธมิตร รวมถึงส่งเสริมการผลิตแปรรูปสินค้าให้มีเอกลักษณ์ เพื่อยกระดับเกษตรกรสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจในการเกษตร นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) หมายเหตุที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตร และเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง มีเป้าหมายในการเพิ่มศักยภาพและบทบาทของผู้ประกอบการเกษตรในฐานะหุ้นส่วนเศรษฐกิจของห่วงโซ่อุปทานที่ได้รับส่วนแบ่งประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม พัฒนาเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการเกษตรเพิ่มขึ้นปีละ 4,000 ราย โดยการยกระดับขีดความสามารถของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรในการดำเนินธุรกิจการเกษตรในยุคดิจิทัล เพื่อยกระดับความสามารถเกษตรกรไปสู่การเป็นเกษตรกรอัจฉริยะที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนากระบวนการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของตลาดได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

กรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งแผนปฏิบัติการประจำปี 2569 ของกรมส่งเสริมการเกษตร มีกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน โดยมีแนวทางในการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องและเกษตรกรรุ่นใหม่ (Smart Farmer & Young Smart Farmer) เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร มีความรู้และทักษะสำคัญของเกษตรกรไทย การบริหารจัดการฟาร์ม การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตร การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของธุรกิจเกษตร และการทำแผนธุรกิจเกษตร ตลอดจนการเชื่อมโยงเครือข่าย Smart Farmer และ Young Smart Farmer ที่สามารถเกื้อหนุนกัน ทั้งด้านการผลิตและการตลาด เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในตลาด และลดต้นทุนการผลิตลง อันจะส่งผลให้เกษตรกรไทยมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความมั่นคงในอาชีพ และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer และ Young Smart Farmer มีทักษะเป็นเกษตรกรมืออาชีพ พร้อมทั้งยกระดับเป็นผู้ประกอบการเกษตรที่มีศักยภาพในด้านการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตร และการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่อุปทาน

3.2 เพื่อสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรและเกษตรกรต้นแบบ ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร สร้างทักษะในการดำเนินการธุรกิจเกษตร ที่มีการเชื่อมโยง และใช้ประโยชน์จากข้อมูล งานวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร สามารถแข่งขันได้ ทั้งตลาดในและต่างประเทศ

4. เป้าหมาย

กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องและเกษตรกรรุ่นใหม่ (Smart Farmer & Young Smart Farmer) รวมทั้งสิ้น **155** ราย

4.1 การพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)

- พัฒนาสมรรถนะเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer จำนวน **130** ราย

4.2 การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่

- พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer จำนวน **25** ราย

5. สถานที่ดำเนินการ

ครอบคลุม 13 อำเภอ ของจังหวัดมหาสารคาม

ที่	ชื่อกิจกรรม	เป้าหมายดำเนินการ		งบประมาณ (บาท)	หน่วยเบิกจ่าย อำเภอ/จังหวัด
		จำนวน เป้าหมาย	หน่วยนับ		
1.	การพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)				
	1.1 การพัฒนาสมรรถนะเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer				
	1) ถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer จำนวน 2 ครั้ง ๆ ละ 1 วัน	130	ราย	52,000	จังหวัด/อำเภอ

ที่	ชื่อกิจกรรม	เป้าหมายดำเนินการ		งบประมาณ (บาท)	หน่วยเบิกจ่าย อำเภอ/จังหวัด
		จำนวน เป้าหมาย	หน่วยนับ		
2.	การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่				
	2.1 พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer				
	1) อบรมหลักสูตรพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer จำนวน 2 เวที ๆ ละ 2 วัน	25	ราย	40,000	จังหวัด
รวม				92,000	

6. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

6.1 การพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)

6.1.1 การพัฒนาสมรรถนะเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer

1) ถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer

ที่	สถานที่ดำเนินการ/กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย		งบประมาณ (บาท)	หน่วยเบิกจ่าย อำเภอ/จังหวัด
		จำนวน	หน่วยนับ		
1.	อำเภอเมืองมหาสารคาม	10	ราย	4,000	จังหวัด/อำเภอ
2.	อำเภอบรบือ	10	ราย	4,000	จังหวัด/อำเภอ
3.	อำเภอวาปีปทุม	10	ราย	4,000	จังหวัด/อำเภอ
4.	อำเภอโกสุมพิสัย	10	ราย	4,000	จังหวัด/อำเภอ
5.	อำเภอกันทรวิชัย	10	ราย	4,000	จังหวัด/อำเภอ
6.	อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย	10	ราย	4,000	จังหวัด/อำเภอ
7.	อำเภอเชียงยืน	10	ราย	4,000	จังหวัด/อำเภอ
8.	อำเภอนาเชือก	10	ราย	4,000	จังหวัด/อำเภอ
9.	อำเภอนาดูน	10	ราย	4,000	จังหวัด/อำเภอ
10.	อำเภอแกดำ	10	ราย	4,000	จังหวัด/อำเภอ
11.	อำเภอยางสีสุราช	10	ราย	4,000	จังหวัด/อำเภอ
12.	อำเภอกุตุรัง	10	ราย	4,000	จังหวัด/อำเภอ
13.	อำเภอชื่นชม	10	ราย	4,000	จังหวัด/อำเภอ
รวม		130	ราย	52,000	

รายละเอียดค่าใช้จ่ายการดำเนินงานถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer จำนวน 2 ครั้ง ๆ ละ 1 วัน งบประมาณดำเนินการ จำนวน 52,000 บาท ดังนี้

1. ค่าอาหารกลางวันสำหรับเกษตรกร จำนวน 130 ราย ๆ ละ 2 มื้อ ๆ ละ 100 บาท เป็นเงิน 26,000 บาท (อำเภอดำเนินการ)

2. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มสำหรับเกษตรกร จำนวน 130 ราย ๆ ละ 4 มื้อ ๆ ละ 25 บาท เป็นเงิน 13,000 บาท (อำเภอดำเนินการ)

3. ค่าสมคุณวิทยากร ค่าวัสดุอุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดเวทีถ่ายทอดความรู้ จำนวน 13 อำเภอ ๆ ละ 1,000 บาท เป็นเงิน 13,000 บาท (อำเภอดำเนินการ)

สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการ ดังนี้

1.1) ประชาสัมพันธ์รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง Smart Farmer ของกรมส่งเสริมการเกษตร เป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งสิ้นจำนวน 130 ราย โดยเกษตรกรมีคุณสมบัติ ดังนี้

- (1) ขึ้นทะเบียนเกษตรกร/เป็นสมาชิกครัวเรือนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร
- (2) เกษตรกรทั่วไป หรือเกษตรกรที่อยู่ในกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ที่ยังไม่เคยได้รับการพัฒนา
- (3) เกษตรกรที่เคยได้รับการพัฒนาศักยภาพแล้วแต่ยังไม่ผ่านการประเมินคุณสมบัติเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) เนื่องจากยังไม่ผ่านคุณสมบัติพื้นฐานหลัก (ตัวชี้วัด) ครบทั้ง 6 ข้อ
- (4) มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำการเกษตร ต้องการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตตนเอง สมัครใจเข้าร่วมโครงการและต้องเข้าร่วมกิจกรรมตลอดระยะเวลาโครงการ

(5) ตรวจสอบคุณสมบัติเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมอบรมพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer จากระบบฐานข้อมูลเกษตรกรปราดเปรื่อง (<https://ffgdev.doae.go.th>)

1.2) ดำเนินการให้เกษตรกรจัดทำใบสมัคร และแบบประเมินคุณสมบัติเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ในช่อง “ก่อน” การอบรม และใช้ข้อมูลจากใบสมัครประกอบการวิเคราะห์ความต้องการและสมรรถนะของเกษตรกรสำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกร ทั้งนี้ ต้องบันทึกข้อมูลการประเมินคุณสมบัติเกษตรกรปราดเปรื่องที่ได้ประเมินก่อนการพัฒนา ในระบบฐานข้อมูลเกษตรกรปราดเปรื่อง (<https://ffgdev.doae.go.th>) ตามลำดับขั้นตอนด้วย

1.3) สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ จัดกระบวนการเรียนรู้อบรมให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ สำหรับหัวข้อการเรียนรู้ให้ครอบคลุมใน 3 เรื่อง ได้แก่ กระบวนการผลิต (Production) ธุรกิจ/ผู้ประกอบการ (Business) และการตลาด (Marketing) โดยดำเนินการอย่างน้อย **จำนวน 2 ครั้ง ๆ ละ 1 วัน** ดังนี้

ครั้งที่ 1 เวทีเรียนรู้ วิเคราะห์ และปรับแนวความคิดการทำงาน โดยวิเคราะห์ Problem Pain Points รู้สถานการณ์ตนเอง ปรับแนวความคิดการทำงาน สร้างเป้าหมายการทำงานและวางแผนพัฒนาการผลิตและการตลาดผ่านแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) พร้อมทั้งเสริมสร้างทักษะ องค์ความรู้ ด้านการเกษตร และเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันของ Smart Farmer โดยดำเนินการ ดังนี้

(1) ประเมินผลวัดความรู้พื้นฐานของเกษตรกร (Pre-test) ก่อนอบรมตามแบบประเมินฯ ที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด (**รายละเอียดตาม QR Code ท้ายคู่มือฯ**)

(2) ฝึกการวิเคราะห์ข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกร พร้อมนำข้อมูลมาฝึกการวางแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) เพื่อรู้ข้อมูลและสามารถวางแผนการผลิตและการตลาดได้

(3) ปรับแนวความคิดพัฒนาตนเอง โดยสร้างการตระหนักรู้ในการพัฒนา 5 ทักษะสำคัญของเกษตรกรไทยในปัจจุบัน ได้แก่ 1) Growth Mindset & Anti Fragile : ความพยายามและการฝึกฝนมีความสามารถในการต้านทานความเปราะบางต่าง ๆ 2) Learning Skills : ทักษะการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เสมอมีการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างรอบด้าน (Critical Thinking) สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ (Creativity) และสื่อสารแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Communication) 3) Financial Literacy : ทักษะด้านการเงิน กระจายความเสี่ยงทางการเงิน การจัดสรรและการบริหารเงิน 4) Digital Literacy : ความสามารถในการเข้าใจ เข้าถึงและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 5) ESG Literacy for Resilience : Environment Social Governance : ความตระหนัก ความเข้าใจถึงการกระทำต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการปฏิบัติตนให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Skills) ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้มีส่วนได้

ส่วนเสียในห่วงโซ่อุปทาน การให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชน เพศ สวัสดิการแรงงานและการกำกับดูแลและการนำองค์กรที่ดี เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินการผลิตเชิงธุรกิจที่ดี และพัฒนาเป็นผู้ประกอบการเกษตรต่อไป

(4) ให้ความรู้ทางวิชาการทางการเกษตรตามหัวข้อที่วิเคราะห์ความต้องการหรือปัญหาของเกษตรกร โดยคัดเลือกประเด็นการเรียนรู้ได้ตามกรอบวิชาการที่กำหนด ดังนี้

(4.1) วิชาบังคับ ได้แก่ แนวคิดผู้ประกอบการเกษตร (Mindset)

(4.2) วิชาเลือก ได้แก่

(4.2.1) การเตรียมพันธุ์พืชที่ดี

(4.2.2) การจัดการดินและปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ

(4.2.3) การจัดการน้ำ/ระบบการให้น้ำเพื่อการเกษตรที่เหมาะสม

(4.2.4) การจัดการศัตรูพืชอย่างถูกต้อง ปลอดภัย

(4.2.5) การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรแบบแม่นยำ

(4.2.6) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูปเพิ่มมูลค่า

(4.2.7) ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตรที่สำคัญ

(4.2.8) การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีต้นทุน

(4.2.9) การบริหารจัดการฟาร์ม การจัดการของเสียจากฟาร์ม

(4.2.10) วิชาอื่น ๆ ที่พิจารณาแล้วเป็นประโยชน์ตามความต้องการ

ของเกษตรกร และ/หรือสอดคล้องกับการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรี๊อง (Smart Farmer)

ทั้งนี้ ในพื้นที่ที่มีแปลงเรียนรู้/จุดขยายผลเกษตรกรปราดเปรี๊องต้นแบบ (Smart Farmer Model) ที่ได้ดำเนินการพัฒนาแล้ว ให้พิจารณานำเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย เข้าไปรับความรู้ แลกเปลี่ยนกระบวนการการทำงาน สร้างแรงบันดาลใจและปรับแนวคิดจากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ด้วย เพื่อให้การขับเคลื่อนงานเป็นไปตามกระบวนการพัฒนาที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

(5) กิจกรรมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันของเกษตรกร และช่องทางในการติดต่อสื่อสาร เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดตาม และให้คำปรึกษา ร่วมกันระหว่างเกษตรกรด้วยกัน และระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยจัดทำแผนติดตามการปฏิบัติของเกษตรกร เพื่อกำหนดการติดตาม เยี่ยมเยียน และให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรได้อย่างเป็นระบบ

เน้นย้ำ ในช่วง 30 วันหลังอบรมครั้งที่ 1 ก่อนอบรมครั้งที่ 2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบเป้าหมาย ต้องติดตามให้คำปรึกษาแนะนำแก่เกษตรกร ให้นำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการทำงานจริง ให้สอดคล้องตามแผนพัฒนาการผลิตของเกษตรกร พร้อมอำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูลช่องทางการพัฒนาของเกษตรกรเพิ่มเติมจากกิจกรรมโครงการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา/ความต้องการของเกษตรกร และส่งเสริมให้เกษตรกรเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น การเรียนรู้จากศูนย์เรียนรู้ต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนกับเกษตรกรต้นแบบ (Smart Farmer Model) การเรียนรู้จากสื่อออนไลน์ เป็นต้น โดยเจ้าหน้าที่ต้องบันทึกผลการติดตามเยี่ยมเยียน และสื่อสารให้เกษตรกรได้ทราบผลการพัฒนาของเกษตรกรเป็นระยะ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประเมินเกษตรกรในการอบรมครั้งที่ 2

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 2 ต้องเว้นระยะห่างจากครั้งที่ 1 อย่างน้อย 30 วัน เพื่อสร้างกระบวนการติดตามให้คำแนะนำการนำความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกร และนำมาเป็นข้อมูลประเมินเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ครั้งที่ 2 เวทีต่อยอดการทำงานและประเมินผลการพัฒนา โดยการแลกเปลี่ยนการทำงานของเกษตรกรตามแผนพัฒนา IFPP พร้อมทั้งเสริมทักษะผู้ประกอบการเกษตร และประเมินคุณสมบัติการเป็นเกษตรกรปราดเปรี๊อง (Smart Farmer) “หลัง” การเรียนรู้ โดยดำเนินการ ดังนี้

(1) แลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานของเกษตรกรตามแผนพัฒนา IFPP กระตุ้นให้เกษตรกร ได้ทบทวน เรียนรู้ มีทักษะการคิด การวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา พัฒนากระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” (learning community) ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี พร้อมสรุปผลที่ได้รับ

(2) อบรมให้ความรู้วิชาการเพื่อสร้างเสริมทักษะความรู้ด้านผู้ประกอบการเกษตรเพิ่มเติม โดยมีกรอบวิชาการที่กำหนด ดังนี้

(2.1) วิชาบังคับ การวางแผนธุรกิจเกษตร พร้อมฝึกปฏิบัติเขียนแผนธุรกิจเบื้องต้น

(2.2) วิชาเลือก ได้แก่

(2.2.1) Financial Literacy เบื้องต้น และการบริหารจัดการเงิน

(2.2.2) การจัดการนวัตกรรมและมาตรฐาน (การใช้เทคโนโลยีเกษตร การเพิ่มมูลค่าผลผลิต การเข้าถึงมาตรฐาน)

(2.2.3) การตลาดออนไลน์และอีคอมเมิร์ซสำหรับเกษตรกร

(2.2.4) การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าทางการเกษตร

(2.2.5) การสร้างแบรนด์และเรื่องราว (Story telling) สินค้าเกษตร

(2.2.6) การเข้าถึงเงินทุนและแหล่งสนับสนุน

(2.2.7) วิชาอื่น ๆ ที่พิจารณาแล้วเป็นประโยชน์ และ/หรือสอดคล้อง

กับการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)

(3) ประเมินผลวัดความรู้พื้นฐานของเกษตรกร (Post-test) หลังอบรมตามแบบประเมินฯ ที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด (รายละเอียดตาม QR Code ท้ายคู่มือฯ)

(4) ประเมินผลความเป็น Smart Farmer ตามหลักเกณฑ์คุณสมบัติ Smart Farmer (ภายหลังการอบรม) และชี้ให้เกษตรกรทราบและเข้าใจว่าตนเองมีความเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) อย่างไร

- ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน Smart Farmer ด้านใด เพราะอะไร และควรปรับปรุงอะไรเพิ่มเติม

- ผ่านเกณฑ์การประเมิน Smart Farmer แล้ว โดยมีสมรรถนะที่ดีในด้านใดบ้าง

(5) บันทึกข้อมูลการประเมินคุณสมบัติเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) หลังอบรม ในระบบฐานข้อมูลเกษตรกรปราดเปรื่อง (<https://ffgdev.doae.go.th>)

(6) เก็บข้อมูลการพัฒนาเกษตรกรรายบุคคลส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร (ประเด็นเน้นย้ำ)

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ รวบรวมแผนธุรกิจ และผลคะแนน (Pre-test & Post-test) ของเกษตรกรที่ผ่านการประเมิน Smart Farmer ส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตรตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด ในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล ตามช่องทางที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด

การติดตาม กำกับ และรายงานผล

1. สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ กำกับติดตามการบันทึกข้อมูลการประเมินคุณสมบัติเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ทั้งก่อน และหลังอบรม ในระบบฐานข้อมูลเกษตรกรปราดเปรื่อง (<https://ffgdev.doae.go.th>) ภายหลังการอบรมในแต่ละครั้ง

2. สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ บันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณในระบบรายงานผลการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร (e-Project Management System) ทาง <http://e-project.doae.go.th> หลังดำเนินการในแต่ละกิจกรรมแล้วเสร็จ

3. สำนักงานเกษตรอำเภอ บันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูลเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตร ทาง <https://rbm.doae.go.th> ตาม แบบ กสก. (กิจกรรมการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง) เมื่อดำเนินโครงการเรียบร้อยแล้ว โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดตรวจสอบและติดตามให้บันทึกในระบบให้ครบถ้วนเรียบร้อยตามกำหนด

4. สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ รวบรวมข้อมูลการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer ส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร ภายใน 28 กุมภาพันธ์ 2569 ในรูปแบบไฟล์ดิจิทัลตามแบบฟอร์มและช่องทางที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด ดังนี้

4.1 รายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

4.2 หลักสูตรการอบรมเกษตรกร ทั้ง 2 ครั้ง

4.3 แผนธุรกิจของเกษตรกรที่ผ่านการประเมินเป็น Smart Farmer

4.4 ผลคะแนน (Pre & Post-test) ของเกษตรกรที่ผ่านการประเมินเป็น Smart Farmer

5. สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ รวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการ ส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ ภายในเดือนกรกฎาคม 2569 (รายละเอียดตาม QR Code ท้ายคู่มือฯ)

หมายเหตุ

1. สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอสามารถพิจารณานำเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ แปลงเรียนรู้ของเกษตรกรปราดเปรื่องต้นแบบ ได้แก่ เกษตรกรที่เป็นแปลงเรียนรู้ต้นแบบเพื่อการขยายผลการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ในปี 2566 หรือจุดขยายผลเกษตรกรปราดเปรื่องต้นแบบ (Smart Farmer Model) ปี 2567 และปี 2568 เพื่อพัฒนาสมรรถนะเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer และเสริมทักษะ วิชาการความรู้ รวมทั้งแลกเปลี่ยนแนวคิดในการทำงานเพื่อมาปรับใช้กับตนเอง

2. สามารถปรับรูปแบบการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์และมาตรการของจังหวัดนั้น ๆ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนและเป้าหมายที่กำหนด โดยการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

6.1.2 เสริมสร้างศักยภาพ Smart Farmer ต้นแบบ เพื่อขยายผลการพัฒนา

1) สนับสนุนการเพิ่มศักยภาพ Smart Farmer ต้นแบบ เพื่อการขยายผลการพัฒนา

สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ และเกษตรกรต้นแบบที่ได้จัดเก็บข้อมูลและประเมินคุณภาพการบริหารจัดการแปลง Smart Farmer Model ปี 2568 ดำเนินการ ดังนี้

1.1) ร่วมกันจัดทำแผนความต้องการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ของ Smart Farmer ต้นแบบเพื่อการขยายผลการพัฒนาของเกษตรกร จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่จัดเก็บในปี 2568 เพื่อนำไปเพิ่มศักยภาพ Smart Farmer ต้นแบบ ตามแผนความต้องการฯ ดังกล่าว โดยส่งแผนความต้องการฯ ให้กรมส่งเสริมการเกษตรร่วมพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของแปลง Smart Farmer ต้นแบบ ตามช่องทางที่กำหนดภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2569

1.2) พัฒนาเป็นจุดขยายผลเกษตรกรปราดเปรื่องต้นแบบ (Smart Farmer Model) จังหวัดละ 1 จุด ๆ ละ 15,000 บาท โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น วัสดุการเกษตร เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ วัสดุสาคิต วัสดุงานบ้านงานครัวหรือการแปรรูป และปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสอดคล้องกับแผนความต้องการฯ

ของเกษตรกร พร้อมทั้งจัดทำป้ายข้อมูลจุดขยายผลเกษตรกรปราดปรื่องต้นแบบ (Smart Farmer Model) ขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 0.8 เมตร x ยาวไม่น้อยกว่า 1.2 เมตร ติดตั้ง ณ จุดขยายผลฯ ดังกล่าว ทั้งนี้ ต้องไม่ใช่การจ่ายเงิน ที่เป็นงบประมาณหรือรายจ่ายในลักษณะการจัดซื้อครุภัณฑ์ ค่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

2) การจัดเก็บข้อมูลการบริหารจัดการแปลง Smart Farmer Model

เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บข้อมูลการบริหารจัดการแปลง Smart Farmer Model ของเกษตรกรปราดปรื่องต้นแบบ (Smart Farmer Model) ที่คัดเลือก ปี 2569 เช่น ค่าตรวจวิเคราะห์คุณภาพดินและน้ำ ค่าติดตามการจัดเก็บข้อมูลฯ เป็นต้น โดยดำเนินการ ดังนี้

2.1) สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ คัดเลือกเกษตรกร Smart Farmer Model ที่มีศักยภาพจังหวัดละ 1 ราย เพื่อดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเพื่อประเมินคุณภาพการบริหารจัดการแปลง Smart Farmer Model ประจำปี 2569 โดยคัดเลือกเกษตรกร Smart Farmer ตามคุณสมบัติ ดังนี้

(1) เป็นเกษตรกรปราดปรื่อง (Smart Farmer) ที่ผ่านการประเมินคุณสมบัติครบทั้ง 6 ตัวชี้วัดหลัก และ 15 ข้อบ่งชี้ย่อย และมีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อขยายผลเป็นต้นแบบ

(2) ต้องไม่เป็นเจ้าของแปลงเรียนรู้ต้นแบบเพื่อการขยายผลการพัฒนาเกษตรกรปราดปรื่อง (Smart Farmer) ปี 2566

(3) ไม่เป็นเกษตรกรปราดปรื่องต้นแบบที่ได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล และประเมินคุณภาพการบริหารจัดการแปลง Smart Farmer Model ปี 2567 และปี 2568

2.2) สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ ดังนี้

(1) ดำเนินการสำรวจ จัดเก็บข้อมูล และประเมินคุณภาพการบริหารจัดการแปลง Smart Farmer Model ที่ผ่านการคัดเลือก

(2) เก็บตัวอย่างดินและน้ำของแปลง Smart Farmer Model เพื่อตรวจวิเคราะห์คุณภาพดินและน้ำ พร้อมระบุผลตรวจวิเคราะห์ลงในแบบจัดเก็บข้อมูลฯ และนำผลการตรวจวิเคราะห์แจ้งแก่เกษตรกร พร้อมทั้งให้คำแนะนำแก่เกษตรกร

2.3) สำนักงานเกษตรจังหวัด รายงานข้อมูลให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากษัตริ์ที่ดูแลกำกับทราบ เพื่อบอกหมายเจ้าหน้าที่ระดับเขตที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นที่ปรึกษา และให้คำแนะนำร่วมกัน

2.4) สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกันเกษตรกรปราดปรื่องต้นแบบวิเคราะห์ และสรุปข้อมูลและประเมินคุณภาพการบริหารจัดการแปลง Smart Farmer Model ปี 2569 พร้อมทั้งจัดทำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ให้แก่เกษตรกรปราดปรื่องต้นแบบไว้ใช้เป็นข้อมูลแปลงของตนเอง ในการปรับปรุงพัฒนา ต่อยอดการทำงานต่อไป

2.5) สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ สรุปผลการดำเนินการ และรายงานให้กรมส่งเสริมการเกษตร ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

การติดตาม กำกับ และรายงานผล

1. สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ บันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณในระบบรายงานผลการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร (e-Project Management System) ทาง <http://e-project.doae.go.th> หลังดำเนินการในแต่ละกิจกรรมแล้วเสร็จ

2. สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ ส่งข้อมูลผลการดำเนินกิจกรรมสนับสนุนการเพิ่มศักยภาพ Smart Farmer ต้นแบบ เพื่อการขยายผลการพัฒนา ตามแบบฟอร์มที่กำหนดส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตรรวบรวมเป็นฐานข้อมูล ภายในเดือนมิถุนายน 2569

3. สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ บันทึกข้อมูลแบบสำรวจและประเมินคุณภาพการบริหารจัดการแปลง Smart Farmer Model ปี 2569 ลงในไฟล์ excel ตามแบบฟอร์มที่กำหนด ส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตรรวบรวมเป็นฐานข้อมูล ภายในเดือนมิถุนายน 2569

4. สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ รวบรวมข้อมูล และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการ ส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ ภายในเดือนกรกฎาคม 2569

(รายละเอียดตาม QR Code ท้ายคู่มือฯ)

หมายเหตุ

การสนับสนุนการเพิ่มศักยภาพ Smart Farmer ต้นแบบ มุ่งเน้นการพัฒนาเกษตรกรปราดเรื่องต้นแบบ (Smart Farmer Model) ในบทบาทการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ถ่ายทอดองค์ความรู้ และขยายผลสู่เกษตรกรรายอื่น โดยสำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ ควรมีการติดตามการทำงานการขยายผลของเกษตรกรปราดเรื่องต้นแบบ (Smart Farmer Model) อย่างต่อเนื่อง พร้อมส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การเชื่อมโยงตลาดและนวัตกรรม รวมถึงการยกระดับสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตร ในช่องทางบูรณาการอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วย

6.2 การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่

6.2.1 พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer

1) อบรมหลักสูตรพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer

ที่	สถานที่ดำเนินการ/กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย		งบประมาณ (บาท)	หน่วยเบิกจ่าย อำเภอ/จังหวัด
		จำนวน	หน่วยนับ		
1.	จังหวัดมหาสารคาม	25	ราย	40,000	จังหวัด
รวม		25	ราย	40,000	

รายละเอียดค่าใช้จ่ายการดำเนินงานอบรมหลักสูตรพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer จำนวน 2 เวที ๆ ละ 2 วัน งบประมาณดำเนินการ จำนวน 40,000 บาท ดังนี้

1. ค่าอาหารกลางวันสำหรับเกษตรกร จำนวน 25 ราย ๆ ละ 4 มื้อ ๆ ละ 100 บาท เป็นเงิน 10,000 บาท

2. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มสำหรับเกษตรกร จำนวน 25 ราย ๆ ละ 8 มื้อ ๆ ละ 25 บาท เป็นเงิน 5,000 บาท

3. ค่าพาหนะในการเดินทางของเกษตรกร จำนวน 25 ราย ๆ ละ 4 วัน ๆ ละ 200 บาท เป็นเงิน 20,000 บาท

4. ค่าตอบแทนสถานที่ในการจัดเวทีการเรียนรู้ จำนวน 2 ครั้ง ๆ ละ 800 บาท เป็นเงิน 1,600 บาท

5. ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการจัดเวทีการเรียนรู้ เป็นเงิน 1,000 บาท

6. ค่าสมนาคุณวิทยากร จำนวน 4 ชั่วโมง ๆ ละ 600 บาท เป็นเงิน 2,400 บาท

รายละเอียดค่าใช้จ่ายกิจกรรมอำนวยความสะดวก (ถ้ามี)

1. ค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าชดเชยน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเจ้าหน้าที่ในการติดตามงาน

หมายเหตุ ค่าใช้จ่ายสามารถถัวเฉลี่ยได้ทุกรายการ

1.1) อบรมหลักสูตรพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer

(1) สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการประชาสัมพันธ์รับสมัคร และคัดเลือกเกษตรกรรุ่นใหม่ ตามคุณสมบัติ ดังนี้

(1.1) มีอายุระหว่าง 17 – 45 ปี

(1.2) มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำการเกษตร ต้องการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตตนเอง สมัครใจเข้าร่วมโครงการและต้องเข้าร่วมกิจกรรมตลอดระยะเวลาโครงการ

(1.3) ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรแล้ว

(2) สำนักงานเกษตรจังหวัด จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เน้นให้ความสำคัญกับเกษตรกรรุ่นใหม่ในการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง บูรณาการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับ Young Smart Farmer รุ่นพี่และศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยดำเนินการอย่างน้อย 2 เวที ๆ ละ 2 วัน ดังนี้

เวทีที่ 1 จัดเวทีวิเคราะห์ตนเอง วิเคราะห์ปัญหาในการทำกิจกรรมทางการเกษตร ปรับแนวคิด สร้างแรงจูงใจ จัดทำแผนที่กิจกรรม (การผลิต/การตลาด) แผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) และหรือแผนพัฒนากิจกรรมการเกษตรในเชิงธุรกิจเกษตร รวมถึงประเมินคุณสมบัติของ Young Smart Farmer ก่อน การเรียนรู้ ในระบบ ffgdev.doe.go.th โดยนำผลการประเมินหรือประเด็นที่ควรพัฒนารายบุคคล มาใช้ประกอบในการวิเคราะห์ Problem Pain Points เพื่อจัดทำเป็นหลักสูตรในการจัดกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงการจัดทำแผนพัฒนาตนเอง เพื่อค้นหาความต้องการ ด้านวิชาการและเทคโนโลยีของเกษตรกรรุ่นใหม่ ปรับแนวคิดสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตร พร้อมทั้งเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ และจัดทำช่องทางการเรียนรู้และการติดต่อสื่อสาร โดยมีกรอบการดำเนินการ ดังนี้

(1) ประเมินความรู้ของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่เข้าร่วมโครงการ ก่อน อบรม (Pre-Test)

(2) การวิเคราะห์ตนเอง ปรับแนวคิด สร้างแรงจูงใจ รวมทั้งเน้นการเสริมสร้างแนวคิดในการพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตร (Agri-preneur Mindset)

(3) การพัฒนา 5 ทักษะสำคัญของเกษตรกรไทย ได้แก่ 1) Growth Mindset & Anti Fragile : ความพยายามและการฝึกฝน มีความสามารถในการต้านทานความเปราะบาง 2) Learning Skills : เรียนรู้ สิ่งใหม่ ๆ เสมอ 3) Financial Literacy : กระจายความเสี่ยงทางการเงิน การจัดสรรและการบริหารเงิน 4) Digital Literacy : ความสามารถในการเข้าใจ เข้าถึงและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้ และ 5) ESG Literacy for Resilience : Environment Social Governance : ความตระหนักสิ่งแวดล้อม

(4) การจัดทำแผนที่กิจกรรม (แผนการผลิต/การตลาด)

(5) การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) และหรือแผนพัฒนากิจกรรมการเกษตรในเชิงธุรกิจเกษตร

(6) การประเมินคุณสมบัติของ Young Smart Farmer

(7) การจัดทำแผนพัฒนาตนเอง เพื่อค้นหาความต้องการด้านวิชาการและเทคโนโลยีของเกษตรกรรุ่นใหม่

(8) การเสริมสร้างทักษะ องค์ความรู้วิชาการด้านการเกษตรและแผนธุรกิจ (BMC)

(9) การเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ และจัดทำช่องทางการเรียนรู้และการติดต่อสื่อสาร

เวทีที่ 2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยการเติมเต็มความรู้ในด้านวิชาการและเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรรุ่นใหม่ หรือสัจจร/ศึกษาดูงานให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ เน้นการแลกเปลี่ยนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning community) ระหว่างเกษตรกรรุ่นใหม่ ทั้งองค์ความรู้ทางด้านวิชาการและการฝึกปฏิบัติทางการเกษตร เพื่อพัฒนาทักษะ ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

โดยกำหนดให้มีการเสริมทักษะการวางแผนธุรกิจเกษตร พร้อมฝึกปฏิบัติการจัดทำแผนธุรกิจเบื้องต้น และ ประเมินความรู้ของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่เกี่ยวข้องโครงการ หลังการอบรม (Post-Test) ด้วย ทั้งนี้ สามารถเพิ่มเติมการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยการประสานงานเชื่อมโยงแหล่งความรู้ หรือหน่วยงาน วิชาการที่เหมาะสมได้ เช่น ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) สวทช. สวก. และสถาบันการศึกษา

สำหรับหัวข้อการเรียนรู้ดำเนินการให้ครอบคลุมใน 3 เรื่อง ได้แก่ กระบวนการผลิต (Production) ธุรกิจ/ผู้ประกอบการ (Business) และการตลาด (Marketing) โดยมีตัวอย่างกรอบหลักสูตร ดังนี้

(1) การเกษตรยุคใหม่ภายใต้ข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากร และ สิ่งแวดล้อม

(2) การปรับตัวและบรรเทาผลกระทบ Climate change

(3) การบริหารจัดการฟาร์ม จัดสรรทรัพยากร

(4) เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการจัดการดินและปุ๋ย

(5) การจัดการน้ำ/ระบบการให้น้ำพืช (การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า)

(6) การจัดการปัจจัยการผลิตทางการเกษตร

(7) การควบคุม จัดการโรคและแมลงศัตรูพืช (การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน)

(8) การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตร (ระบบฟาร์มอัจฉริยะ)

(9) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต และพัฒนาคุณภาพผลผลิต/การจัดทำมาตรฐานการผลิต)

(10) การแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าทางการเกษตร

(11) การพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์

(12) Financial Literacy เบื้องต้น การจัดทำบัญชีต้นทุนการผลิต และการบริหารจัดการเงิน

(13) การจัดทำแผนธุรกิจเกษตร (วิชาบังคับ)

(14) การจัดการด้านการตลาดสินค้าเกษตร การสร้างแบรนด์ การทำ Story Telling

(15) ความรู้ด้านการเกษตรหรือวิทยาศาสตร์เกษตรอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ และสอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ของเกษตรกรรุ่นใหม่

รวมถึงการเชื่อมโยงเครือข่ายระดับจังหวัด นำเสนอผลงานจากการเรียนรู้ และให้เกษตรกรรุ่นใหม่วางแผนพัฒนาอาชีพ และหรือแผนพัฒนากิจการกรมการเกษตรเชิงธุรกิจเกษตรในอนาคต สรุปและประเมินผลการเรียนรู้ พร้อมทั้งประเมินคุณสมบัติของ Young Smart Farmer **หลัง** การเรียนรู้ในระบบ ffgdev.doae.go.th

การติดตาม กำกับ และรายงานผล

1. สำนักงานเกษตรจังหวัด สรุปและรายงานผลการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer ส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร ผ่านทางระบบ ffgdev.doae.go.th (ระบบฐานข้อมูล Young Smart Farmer)

2. สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ รวบรวมข้อมูลการดำเนินการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ **ให้เป็น Young Smart Farmer** ส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร **ภายใน 28 กุมภาพันธ์ 2569** ในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล ตามแบบฟอร์มและช่องทางที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด ดังนี้

2.1 รายชื่อเกษตรกรรุ่นใหม่ที่เกี่ยวข้องโครงการฯ

2.2 หลักสูตรการจัดกิจกรรมเวทีที่ 1 และ เวทีที่ 2

- 2.3 แผนธุรกิจของเกษตรกรรุ่นใหม่ทุกรายที่เข้าร่วมโครงการ
- 2.4 ผลคะแนน (Pre & Post-test) ของเกษตรกรรุ่นใหม่ทุกรายที่เข้าร่วมโครงการ
- 3. สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ติดตาม กำกับ และสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบให้บรรลุตามเป้าหมายและตัวชี้วัดโครงการ

หมายเหตุ

- 1. จังหวัดบันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ในระบบรายงานผลการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร (e-Project Management System) ทาง <http://e-project.doae.go.th> ทันทีที่ดำเนินการในแต่ละกิจกรรมแล้วเสร็จ
- 2. จังหวัดบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูลเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตร ทาง <https://rbm.doae.go.th> ตาม แบบ กสก. (กิจกรรมการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer) เมื่อดำเนินโครงการเรียบร้อยแล้ว
- 3. สามารถปรับรูปแบบการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์และมาตรการของจังหวัดนั้น ๆ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนและเป้าหมายที่กำหนด โดยการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

7. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนตุลาคม 2568 - เดือนกันยายน 2569

8. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2568			ปี 2569								
	ต.ค. 68	พ.ย. 68	ธ.ค. 68	ม.ค. 69	ก.พ. 69	มี.ค. 69	เม.ย. 69	พ.ค. 69	มิ.ย. 69	ก.ค. 69	ส.ค. 69	ก.ย. 69
8.1 การพัฒนาเกษตรกรปราดเป็รื่อง (Smart Farmer)												
8.1.1 การพัฒนาสมรรถนะเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer												
1) ถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer			130		*							
8.1.2 เสริมสร้างศักยภาพ Smart Farmer ต้นแบบ เพื่อการขยายผลการพัฒนา												
1) สนับสนุนการเพิ่มศักยภาพ Smart Farmer ต้นแบบ เพื่อการขยายผลการพัฒนา							1					
2) การจัดเก็บข้อมูลการบริหารจัดการแปลง Smart Farmer Model							1					
8.2 การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer)												
8.2.1 พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer												
1) อบรมหลักสูตรพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer			25		*							

9. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

9.1 ผลผลิต (output)

9.1.1 จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการอบรมและพัฒนาศักยภาพให้เป็น Smart Farmer และ Young Smart Farmer มีทักษะเป็นเกษตรกรมืออาชีพและสามารถเป็นผู้นำด้านการเกษตร

9.2 ผลลัพธ์ (outcome)

9.2.1 เกษตรกรมีความรู้ และทักษะในการวิเคราะห์ตนเอง วิเคราะห์ปัญหาในการทำกิจกรรมการเกษตร การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล ตลอดจนมีทักษะด้านการบริหารจัดการธุรกิจเกษตร เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการเกษตรที่มีศักยภาพ

9.2.2 Smart Farmer และ Young Smart Farmer มีการเชื่อมโยงเครือข่าย ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งองค์ความรู้ด้านการผลิต การแปรรูป ตลอดจนเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการตลาดสินค้าเกษตร

9.3 ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ

1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 155 ราย ได้รับการอบรมและพัฒนาศักยภาพให้เป็น Smart Farmer และ Young Smart Farmer มีทักษะเป็นเกษตรกรมืออาชีพและสามารถเป็นผู้นำด้านการเกษตร

เชิงคุณภาพ

เกษตรกรและเกษตรกรรุ่นใหม่ที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 80 ได้รับการยกระดับเป็น Smart Farmer และ Young Smart Farmer

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

10.1 เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) มีทักษะในการประกอบอาชีพการเกษตรที่มีการใช้ข้อมูลความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม ในการบริหารจัดการเพื่อกำหนดดำเนินผลิตและการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะผู้ประกอบการเกษตรขั้นต้น สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร สร้างรายได้เพิ่มขึ้น ประสบความสำเร็จในอาชีพการเกษตรพึ่งพาตนเองได้ และสามารถเป็นต้นแบบในการขยายผลการพัฒนา แก่เกษตรกร ตลอดจนเกิดเครือข่าย Smart Farmer ที่สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้อย่างเข้มแข็ง

10.2 Young Smart Farmer มีศักยภาพและมีขีดความสามารถด้านการเกษตร ทดแทนเกษตรกรสูงอายุ สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทำเกษตรกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตร นำไปสู่การเพิ่มมูลค่าสินค้าภาคเกษตร รวมทั้งพัฒนาตนเองสู่การเป็น ผู้นำทางการเกษตรในท้องถิ่น สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเชื่อมโยงเครือข่ายกับเกษตรกรคนอื่น ๆ และเครือข่ายความร่วมมือในทุกกระดับ

11. การติดตามและประเมินผลโครงการ

11.1 ประเมินผลการนำความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จากระบบฐานข้อมูลเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตร (rbm.doae.go.th) และ/หรือแบบรายงานอื่น ๆ ที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด โดยประเมินผลหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ

11.2 ประเมินผลจำนวน Smart Farmer และ Young Smart Farmer ที่เพิ่มขึ้น จากระบบสารสนเทศเกษตรกรปราดเปรื่อง (SF/YSF/3ก) (ffgdev.doae.go.th) โดยประเมินผลหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ

12. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร

12.1 นายเกรียงไกร ทองสาร

ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร

โทรศัพท์ 08 9413 5131

E – mail: mahasarakham207@gmail.com

12.2 นางสาววิชาภรณ์ สวาทพงษ์

ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

โทรศัพท์ 08 1051 1763

E – mail: dis_sa_ra@hotmail.com

ดาวน์โหลดเอกสารที่เกี่ยวข้อง

โครงการพัฒนาทักษะและแนวคิดผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร

(เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer))

กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องและเกษตรกรรุ่นใหม่ (Smart Farmer & Young Smart Farmer)

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

